

Asia: VN/23928/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain ja jätelain 118 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Olisiko biokaasulaitosten osalta nykytilanne ehdotettua sääntelyä parempi ja selkeämpi, jos ohjeistuksella varmistettaisiin, että sääntelyä sovellettaisiin samalla tavalla kaikissa kunnissa? Olisiko siis parempi, että biokaasulaitoksilta edellytettäisiin aina ympäristölupaa, eikä biokaasulaitoksen menettely vaikuttaisi eläinsuojaan menettelyihin?

Lähtökohtana tulisi olla, että sääntely on niin selkeä, että menettely olisi kaikissa kunnissa sama ja tasapuolinen.

Jos eläinsuojan yhteyteen perustettava biokaasulaitos muuttaisi myös eläinsuojan lupavelvolliseksi siten, ettei eläinsuoja-asetuksen etäisyysvaatimuksia sovellettaisi, on kuntakohtainen vaihtelu etäisyysvaatimuksissa mahdollinen. Myös (biokaasulaitoksen vuoksi) ympäristöluvanvaraisille eläinsuojille tulisi olla etäisyysvaatimukset, jotta välttyään siltä, että eläinsuoja+biokaasulaitos voisi sijoittua lähemmäs naapureita kuin pelkkä eläinsuoja. Eläinsuoja-asetuksen etäisyysvaatimuksella pyrittiin yhtenäistämään vaatimuksia, eikä olisi tarkoituksenmukaista poistaa eläinsuojien etäisyysvaatimuksia, jos niiden yhteydessä toimii biokaasulaitos.

Eläinsuojan yhteyteen perustettava, vain oman tilan jakeita käsittelevä biokaasulaitos voitaisiin keveimmillään katsoa tilan lannankäsittelymenetelmäksi (kuten vaikka kompostointi tai separointi) ja se voitaisiin katsoa mahdolliseksi käsitellä eläinsuojan ilmoitusmenettelyn yhteydessä. Tämä rajaisi pois ulkopuolisten jätejakeiden vastaanottomahdollisuuden. Tämä olisi mahdollista toteuttaa ilman, että tilakohtaisia biokaasulaitoksia nostettaisiin ilmoitusvelvollisuuden piiriin omana, erillisenä kohtanaan. Lannankäsittelyjärjestelmän muutos on muutenkin eläinsuojan ilmoituksen muutoksen vaativa asia, joten biokaasulaitoksen käyttöönotto vaatisi uuden ilmoituksen (tai ilmoituksenvaraisen toiminnan muutoksesta ilmoittamisen). Vaihtoehtoisesti tilan omia jätteitä käsittelevä biokaasulaitos voisi olla omana kohtanaan ilmoitusvelvollisten listassa.

Tilan ulkopuolisia jätejakeita käsittelevä biokaasulaitos tulisi aina käsitellä ympäristölupamenettelyssä, jotta saataisiin lupaharkintaan mukaan esimerkiksi sijoituspaikkaharkintaa koskevat pykälät, joilla harkitaan toiminnan soveltuvuus maaseutualueille. Maatilan jakeita käsittelevän biokaasulaitoksen muuttaminen muita jätejakeita käsitteleväksi biokaasulaitokseksi vaatisi myös uuden lupaharkinnan.

Tilakohtaisen biokaasulaitoksen harkinnassa otettaisiin kantaa ainoastaan kyseisen laitoksen sijoittamiseen eläinsuojan yhteyteen, eikä myönteistä ratkaisua voisi pitää lupauksena sille, että laitokselle voitaisiin myöhemmin alkaa vastaanottaa tilan ulkopuolisia jakeita. Tulisi pitää erillisinä maataloustoimintaan liittyvät biokaasulaitokset ja muuta jätettä (esim. yhdyskuntien biojäte, jätevesiliete) käsittelevät biokaasulaitokset.

Jos olemassa olevan, ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan eläinsuojan yhteyteen perustettaisiin biokaasulaitos, tulisi jossain säätää etäisyysvaatimukset biokaasulaitokselle.

Olisi myös mahdollista säätää niin, että biokaasulaitokset olisivat aina lupamenettelyssä ja ilmoituksenvarainen eläinsuoja olisi yhdessä biokaasulaitoksen kanssa aina kunnan lupamenettelyssä silloin, kun laitoksen käsittelymäärä on alle 20 000 tonnia vuodessa. Menettely ei siis riippuisi siitä, käsitelläänkö eläinsuojan biokaasulaitoksessa vain oman tilan syötteitä vai tuodaanko niitä myös muualta. Mitä mieltä olette tästä sääntelyvaihtoehdosta?

Jos eläinsuojan yhteyteen perustettava biokaasulaitos muuttaisi myös eläinsuojan lupavelvolliseksi siten, ettei eläinsuoja-asetuksen etäisyysvaatimuksia sovellettaisi, on kuntakohtainen vaihtelu etäisyysvaatimuksissa mahdollinen. Myös (biokaasulaitoksen vuoksi) ympäristöluvanvaraisille eläinsuojille tulisi olla etäisyysvaatimukset, jotta vältytään siltä, että eläinsuoja+biokaasulaitos voisi sijoittua lähemmäs naapureita kuin pelkkä eläinsuoja.

Ehdotuksen mukaan sääntelyä ei kuitenkaan muutettaisi siltä osin, että syötteiden kokonaismäärän ylittäessä 20 000 tonnia biokaasulaitos olisi valtion ympäristölupaviranomaisen lupamenettelyssä, ja kyseisessä tapauksessa eläinsuoja jäisi kunnan ilmoitusmenettelyyn.

Ympäristötoimi pitää tätä hyvin epäloogisena: Jos katsotaan eläinsuojan ja biokaasulaitoksen muodostavan toimintakokonaisuuden, tulkinnan ja menettelyn pitäisi olla riippuvainen toimivaltaisesta viranomaisesta jätteenkäsittelyn kohdalla. Kokonaisuus täytyisi olla yhden viranomaisen luvittavana, eli jos toinen toiminnoista on AVIn, olisi toimintakokonaisuuden luvittaminen AVIn toimivallassa.

Ehdotus ei ota kantaa tilanteeseen, jossa AVIn luvittaman eläinsuojatoiminnan yhteyteen perustettaisiin muualtakin jätettä vastaanottava biokaasulaitos, jonka käsittelymäärä olisi alle 20 000 t vuodessa. Mikä taho olisi tässä tapauksessa toimivaltainen käsittelemään lupahakemuksen?

Olennaista on pitää yhtenäinen linjaus toimintakokonaisuuden tulkinnassa: joko kokonaisuutena yhdelle viranomaiselle tai kumpikin toiminta omanaan toimivaltaiselle viranomaiselle

Ehdotuksen perusteluissa todetaan, että ”Useimmiten eläinsuoja on kuitenkin perustettu biokaasulaitosta aiemmin, joten se on aiemmin täyttänyt eläinsuoja-asetuksen vaatimukset.”

Ainakaan Oulun seudulla suurinta osaa olemassa olevista eläinsuojista ei ole käsitelty yleisessä ilmoitusmenettelyssä, vaan tiloilla on aiemman lain mukainen ympäristölupa tai jopa ainoastaan lupatarpeen arviointi. Ei siis voida olettaa, että olemassa olevien eläinsuojien osalta olisi tarkasteltu eläinsuoja-asetuksen vaatimusten täyttyminen.

Tilan ulkopuolisia jätejakeita käsittelevää biokaasulaitosta ei tulisi käsitellä eläinsuojan ilmoitusmenettelyssä, vaan laitoksen lupaharkinta tulisi aina tehdä ympäristölupamenettelyssä.

Jos eläinsuojien yhteyteen perustettavat biokaasulaitokset käsiteltäisiin ilmoitusmenettelyssä, sitä tulisi soveltaa ainoastaan oman tilan lantaa käsitteleviin laitoksiin.

Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan: ”Jos biokaasulaitos kuuluu hyvin pienelle eläinsuojalle, jolta ei edellytetä ilmoitusmenettelyä, olisi biokaasulaitoksesta tehtävä oma ilmoituksensa.” Pitäisikö näiden eläinsuojien biokaasulaitosten olla lupamenettelyssä vai voidaanko ne käsitellä ilmoituksella? Niiden yhteydessä oleviin, ilmoituksenvaraisuus-kynnyksen alle jääviin eläinsuojoihin ei sovelleta eläinsuoja-asetusta.

Vain oman (alle ilmoitusvelvollisuuden rajan olevan) tilan lantaa ja muita oman tilan jakeita (esim ylijäämärehu) käsittelevät biokaasulaitokset voitaisiin keveimmillään katsoa tilan lannankäsittelymenetelmäksi (samalla tavalla kuin vaikka kompostointi tai separointi) ja koska eläinsuoja ei olisi ilmoitusvelvollisuuden piirissä, ei myöskään biokaasulaitos olisi ilmoitusvelvollinen (eikä ympäristöluvitettava). Rakennusvalvontaviranomainen katsoisi rakennusluvan yhteydessä tarvittavat naapurietäisyydet.

Alle ilmoitusvelvollisuuden olevat eläinsuojat ja niiden yhteydessä olevat pienet, oman tilan lantaa käsittelevät biokaasulaitokset voitaisiin jättää ympäristölupa- ja ilmoitusmenettelyn ulkopuolelle.

Mikäli alle ilmoitusvelvollisuuden rajan olevan eläinsuojan yhteyteen perustettava biokaasulaitos nostetaan ilmoitusvelvolliseksi (ja eläinsuojaa ei), olisi määriteltävä biokaasulaitoksille etäisyysvaatimukset.

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ympäristötoimen näkemyksen mukaan ilmoitusmenettely ja ympäristölupahakemuksen käsittely eivät hallinnollisena menettelynä olennaisesti eroa toisistaan. Ilmoitusmenettelyn 120 vrk määräaika on tiukka esimerkiksi biokaasulaitoksen hajumallinnuksen laatimiseen, mikä osaltaan puoltaisi biokaasulaitoksen lupamenettelyä.

Nyt ehdotetaan paikallisten ja tapauskohteisten olosuhteiden huomioon ottamisen lisäämistä toiminnassa, johon sisältyy eläinsuoja+biokaasulaitos. Eläinsuoja-asetuksella pyrittiin yhtenäistämään ja tasapuolistamaan menettelyjä asettamalla etäisyysvaatimukset eri kokoisille eläinsuojille. Nyt ehdotettu muutos palauttaisi etäisyysvaatimuksen harkinnan paikalliselle viranomaiselle, mikä voi lisätä eriarvoisuutta ja erilaista käytäntöä eri puolilla maata. Muutos ainakin teoriassa mahdollistaisi sen, että perustamalla biokaasulaitoksen, voisi saada luvan eläinsuojan laajennukselle/uudelle eläinsuojalle sellaiselle paikalle, jonne ei pelkän eläinsuoja-asetuksen mukaan voisi laajennusta tai uutta eläinsuojaa rakentaa etäisyysvaatimusten takia.

Perusteluissa mainitaan, että kunnan ympäristölupamenettelyn pituudeksi arvioidaan viisi kuukautta. Alueellinen vaihtelu lienee suurta, Oulun seudulla lupahakemuksen käsittelyn keskiarvo on noin kahdeksan kuukautta.

Esityksessä otetaan huomioon ainoastaan eläintilojen yhteyteen perustettavat biokaasulaitokset. Esityksen ulkopuolelle jäisivät mahdolliset kasvinviljelytilojen biokaasulaitokset, jotka oletettavasti säilyisivät kaikki ympäristöluvanvaraisina.

Kunnari Päivi
Oulun seudun ympäristötoimi